

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(33)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 28 березня 2012 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 2 (33). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2012. — 268 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	ЮРИДИЧНІ НАУКИ	79
Бідзюра І. П. Безпекова політика країни і національна ідентичність: проблеми інституціалізації	5	Александров Ю. В. Проблема травматичної зброї	79
Піляєв І. С. Союзницький потенціал Українського національного і Білого рухів: політологічний аналіз	10	Комаров В. А. Умови та напрями вдосконалення правового регулювання трудових відносин в Україні	83
Мокляк С. П., Хамула С. В. Військово-технічна та військово-промислова політика України: проблеми формування та реалізації	18	Авсієвич А. В. До питання захисту суб'єктивних цивільних прав	89
Денисюк С. Г. Структурно-функціональний аналіз політичної комунікації	25	Бортник В. А. Діалектика філософських та юридичних визначень понять "честь" та "гідність" особи... 93	93
Дідух Г. Я. Політичний міф як чинник формування іміджу держави	31	Буратевич О. І. Органи державної влади України і нормативно- правове забезпечення європейської інтеграції.. 99	99
Мосаєв Ю. В. Особливості ідеологічної ідентифікації лівацького політичного руху в сучасній Україні ... 38	38	Дерев'янка В. В. Теоретична сутність та зміст окремих понятійно-нормативних категорій в кадровій роботі органів прокуратури	105
Юсеф Н. Н., Олійник О. В. Економічні та науково-технічні зв'язки між Україною і країнами Близького Сходу	43	Дяченко В. С. Проблеми гарантування і захисту прав пацієнтів у сучасній Україні: державно-управлінські і правові аспекти	109
Климкова І. І. Сутність та зміст проблеми суспільно-політичного консенсусу	48	Калюжна Н. М. Соціальні права людини в сучасному міжнародному праві як гарантії розвитку національних систем управління соціальним захистом	114
Олійник О. В. Ісламська концепція світового порядку	52	Коваленко Л. М. Правове регулювання інформаційної політики України в контексті процесів європейської інтеграції	120
Тищик С. М. Сутність та роль інформаційного середовища на сучасному етапі розвитку суспільства	58	Мороз М. І. Охорона здоров'я як керована система: єдине і особливе	127
Чорноштан Є. В. Концепція федералізму в українській політичній думці	66	Савченко І. О. Адаптація законодавства України до вимог ЄС і проблеми формування управлінського простору	130
Бондар Ю. В. Інформаційна політика Стародавньої Індії	72		

Суховей-Хамм Ю. О.

Дослідження правових ознак
інноваційної діяльності як об'єкта
державно-правового регулювання 135

Тихоненко Н. М.

Процес управління державним майном
як предмет досліджень юридичної науки 141

Фань Чжозжань

Правове забезпечення інформаційної безпеки
в системі сучасної міжнародної співпраці 146

Якібчук В. М.

Українські наукові видання
і міжнародні наукометричні бази даних:
проблеми і протиріччя 153

Омельчук В. В.

Судова реформа 1760–1763 років:
основні етапи та наслідки 157

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ 164**Магеррамзаде А. С. оглы, Мельниченко О. В.**

Концептуальные подходы к анализу
финансовых кризисов в зарубежной
научной литературе 164

Юсеф Н. Н.

Економіка Лівану. Характер розвитку
економічних відносин Лівану та України 171

Гончаров О. М.

Проблеми державного регулювання
інноваційної діяльності в промисловості 175

Гончарова О. О.

Напрями вдосконалення державного
регулювання місцевого бюджету 179

Ленг Е. А.

Место и роль агрохолдингов
в аграрном секторе Украины 182

Руда О. В.

Оцінка ефективності функціонування
підприємств в умовах низької
конкурентоспроможності 191

Тарканій О. М.

Функція контролю у розвитку сучасного
підприємства: методологія аналізу 197

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 203**Шконда В. В., Кальянов А. В.**

Чинники формування та розвитку професійної
компетентності майбутніх фахівців 203

Логунова М. М., Пшеничний О. В.

Інтерактивні форми навчання як освітня
технологія в інформаційному суспільстві 211

Токман А. А.

Прикладні аспекти формування
здорового способу життя у студентів
вищих навчальних закладів 217

Квятковська-Буляк А.

Дескриптивний аналіз систем оцінки
пригодності призывників для служби в армії
в европейских государствах 222

Калмикова Г. В.

Теоретичний аналіз проблеми
тривожних станів та їх корекції 229

Крестініна О. В.

Проблема невротичних переживань у контексті
сучасного розвитку педагогічної психології 236

Хеірабаді Мохссен

Студентське самоврядування як один
із пріоритетних напрямів удосконалення
системи освіти 243

Смоленський Чеслава

Старість в трактовке психологии развития ... 246

Старих Л. В.

Формування наскрізної практики підготовки
фахівців з медичного та фармацевтичного
маркетингу 250

Хамм О.

Теоретичні основи формування креативного
мислення майбутнього вчителя 255

Александріна Н. Б.

Творческое мышление учащихся детских школ
искусств: вопросы развития 260

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 264

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 2(33), с. 58–65

З'ясування ролі інформації в інноваційному й інвестиційному процесі є можливим передусім завдяки визначенню ключових мотивів, що спонукають суб'єкта до інноваційної діяльності.

На сучасному етапі розвитку суспільства стає зрозуміло, що подальший розвиток окремих країн і світового господарства в цілому неможливий без достатньо інтенсивних інвестиційних та інноваційних процесів. А останні не можуть відбуватися без забезпечення інформаційних потоків між об'єктами та суб'єктами. Однак у переважній більшості інформація в інвестиційній та інноваційній діяльності фахівцями розглядається в контексті зниження ризиків. Водночас тенденція до посилення ролі інформації в усіх без винятку соціально-економічних процесах дає підставу припустити, що роль інформації у сфері інвестицій та інновацій не обмежується зменшенням ризиків інвесторів. Для деталізації ролі інформації в інноваційному й інвестиційному процесі необхідно, на нашу думку, передусім визначитися з ключовими мотивами, які спонукають суб'єкта до вищезазначених видів діяльності.

Сутність та природа інформації були висвітлені в працях таких вчених, як Л. Брілюєн, Н. Вінер, А. Колмогоров, А. Урсул, Г. Хакен, К. Шеннон, Ю. Шрейдер та ін.

Відсутність комплексних ґрунтовних досліджень сучасних процесів в інформаційному середовищі інноваційно-інвестиційної діяльності гальмує процес ефективної інтеграції України у відповідні сегменти світового інформаційного простору, що є одним з чинників стримування надходження іноземного капіталу в інвестиційну та інноваційну сфери.

А тому наше завдання — дослідити сутність інформації, інноваційних та інвестиційних процесів, позначити чинники, які мотивують суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності, а також визначити роль інформації в сучасних умовах розвитку.

У фаховій літературі найпоширенішим є підхід до інвестицій як розміщення певних фінансових ресурсів з метою отримати позитивний фінансовий результат. Такий підхід покладено і в основу законодавства про інвестиції. У Законі України “Про інвестиційну діяльність” поняття “інвестиції” визначено як “всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті чого створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект” [4]. З таким підходом можна погодитися лише частково, оскільки він має, на нашу думку, низку недоліків, зокрема недостатньо вказує на причини здійснення інвестицій. У сучасних умовах отримання максимальних прибутків чи збільшення капіталу не розглядається як самостійна мета інвестування [11, 60]. Тут ідеться про оптимальність, яка полягає в тому, що за мету ставиться отримувати менший, ніж максимально можливий прибуток, але протягом тривалого часу. Адже “...максимальна норма прибутку сьогодні може негативно відобразитися на прибутку та його нормі в наступних періодах” [3, 46].

Загалом, глибинні мотиви всіх суб'єктів, які здійснюють інноваційну та інвестиційну

діяльність, є спільними, попри певні відмінності в цілях. Ці мотиви полягають у динамічній природі суб'єкта (його стан постійно змінюється). Причому, незалежно від того, розглядається окрема людина чи велика корпорація, вони існують у динамічному зовнішньому середовищі.

Особливістю суб'єкта є розуміння відмінностей між бажаним і реальним станом речей. Невідповідність між ними породжує низку потреб, головною з яких є потреба в ресурсах: грошових, технологічних, інтелектуальних тощо для зміни стану або утримання його незмінним в умовах, що змінилися. Така ситуація примушує суб'єкта здійснювати пошук об'єкта, який би забезпечив його необхідними ресурсами: вкласти кошти, щоб отримати їх більше, здійснити вклад у модернізацію технологій, щоб утримати або збільшити ринкову частку, фінансувати наукові дослідження, щоб на їх основі створити нові технології, які забезпечать перевагу над конкурентами, тощо.

Зазначене є, на нашу думку, надзвичайно важливим аспектом, який дає змогу об'єднати інвестиційну й інноваційну діяльність в один процес з єдиним мотивом. Відмінність виникає лише в тому, що в процесі пошуку можливі три ситуації:

1. Знайдено об'єкт, властивості якого допомагають розв'язати конфлікт між потребами суб'єкта і реальністю. У цьому випадку інвестор здійснює вкладення, не змінюючи об'єкт інвестицій.

2. Потенціал знайденого об'єкта не відповідає потрібним критеріям і вимагає певної зовнішньої участі для його розвитку. У цьому випадку інвестор виступає як новатор, адже йому потрібно змінювати існуючий об'єкт так, щоб він забезпечив необхідні інвестору ресурси.

3. Існуючого об'єкта, який навіть у разі його зміни забезпечив би суб'єкта необхідними ресурсами, не знайдено. У цьому випадку інвестор приймає рішення про створення нового, не існуючого об'єкта (як підприємства, так і наукового проекту, напряду прикладних чи технологічних досліджень) і виступає як новатор більшою мірою, ніж у попередньому пункті.

Перший варіант відповідає інвестиційній діяльності в трактуванні переважної більшості джерел. Другий і третій є не чим іншим, як інноваційною діяльністю в трактуванні Й. Шумпетера, який виокремив п'ять типів інновацій [20]:

- 1) виробництво невідомого споживачам нового продукту з якісно новими особливостями;
- 2) упровадження нового засобу виробництва, в основі якого не обов'язково нове наукове відкриття, а застосовано новий підхід до комерційного використання продукції;
- 3) освоєння нового ринку збуту галуззю промисловості країни, незалежно від того, існував цей ринок раніше чи ні;
- 4) залучення нових джерел сировини та напівфабрикатів, незалежно від того, чи існували ці джерела до цього;
- 5) введення нових організаційних та інституційних форм, наприклад, створення монопольного положення або ослаблення монопольної влади іншого підприємства.

Третім із наведених варіантів результату пошуку інвестором об'єкта є радикальні, покрокові й адаптивні інновації (нововведення) у визначенні Р. Розвела [22]. Радикальні нововведення — це створення таких нових виробів або процесів, які, можливо, приводять до нового роду занять або навіть нової технологічної парадигми, тоді як адаптивні — це технологічно нові вироби (технології, процеси) або їх удосконалення в межах встановлених бізнес-структур. Покрокові інновації передбачають вдосконалення окремих елементів технології чи виробу відповідно до потреб ринку [22, 225–226]. Поділ інновацій на радикальні, адаптивні та покрокові (відповідають шумпетерівським інноваціям) є досить зручним при аналізі структури інноваційно-інвестиційного процесу як системного утворення.

Отже, як інноваційна, так й інвестиційна діяльність ґрунтуються на одному мотиві — необхідності поповнення ресурсів суб'єкта (інвестора) для підтримання існуючого стану або розвитку в зовнішньому середовищі. Ре-

алізується цей мотив через пошук і встановлення зв'язку з об'єктом (реальним або ще не створеним), який здатен, на думку інвестора, забезпечити його необхідними ресурсами.

Однак процес інноваційно-інвестиційної діяльності не обмежується взаємовідносинами “суб'єкт — об'єкт”. Цей процес регулюється певними інституціями, які генерують знання. Сукупність економічних агентів і видів діяльності, ресурсне забезпечення та інститути, а також зв'язки між ними, які важливі для підвищення ефективності інноваційного процесу, називають інноваційною системою [21]. Найбільш повне визначення національної інноваційної системи, на нашу думку, надають Л. Федулова та М. Пашута, які трактують її як сукупність взаємозв'язаних організацій (структур), зайнятих виробництвом і комерціалізацією наукових знань і технологій у межах національних кордонів, малих та великих компаній, університетів, лабораторій, технопарків та інкубаторів як комплексу інститутів правового, фінансового й соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси і мають національне коріння, традиції, політичні та культурні особливості [18, 36]. Проте, на нашу думку, необхідно зазначити саме про інноваційно-інвестиційну систему, оскільки, з одного боку, інноваційний процес потребує інвестицій, а з другого — його результати є базисом для здійснення інвестицій у виробництво.

Виокремлюють три рівні інноваційних систем: мікрорівень (інноваційна система підприємства), мезорівень (інноваційна система регіону) та макрорівень (національна інноваційна система). В умовах глобалізації справедливо відображати і наднаціональну глобальну інноваційно-інвестиційну систему, яка визначає загальні напрями технологічного розвитку людства.

Останнім часом посилилася увага науковців до регіонального рівня інноваційних систем, де основна увага приділяється інноваційним кластерам, які становлять своєрідні вузлові точки національної та глобальної інноваційних систем. Поняття “кластер” зародилося в концепціях, які стосувалися конкурентоспроможності та регіонального

розвитку. Вперше на феномен концентрації спеціалізованих компаній у промислових регіонах звернув увагу понад сто років тому А. Маршал [6].

На початку 90-х років терміном *industrial clustering* позначали зосередження промисловості на певній території. М. Портер визначив кластери як “сконцентровані за географічними ознаками групи взаємопов'язаних компаній, спеціалізованих постачальників і постачальників послуг; фірм у відповідних галузях, а також пов'язаних з їхньою діяльністю організацій (наприклад, університетів, агенцій зі стандартизації, а також торгових об'єднань) у певних галузях, що конкурують, але разом з тим ведуть спільну роботу” [10, 206].

У більш сучасних визначеннях підкреслюється наявність синергетичного ефекту від діяльності кластерів [7], який досягається саме завдяки обміну. Національна та глобальна інноваційні системи в умовах глобалізації є мережею інноваційних кластерів, які пов'язані між собою інтенсивними інформаційними зв'язками.

Отже, інноваційно-інвестиційний процес слід трактувати як діяльність у рамках інноваційно-інвестиційної системи суб'єктів: окремих осіб, корпорацій, інституційних об'єднань, а також дію всіх елементів інноваційної системи, спрямовану на пошук, отримання впливу, зміну або створення об'єктів, здатних забезпечити ресурсами, необхідними для підтримання стану динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем або розвитку.

Зазначимо, що причини, які дають можливість розглядати інноваційно-інвестиційну діяльність як один процес, знаходяться не лише в мотиваційній, а й у причинно-наслідковій площині. Цілком очевидно, що в основі всього лежать радикальні нововведення. Інновації цього типу становлять ядро всього інноваційно-інвестиційного процесу. Радикальні інновації, наприклад, двигун внутрішнього згорання, мікрочип, лазер тощо, стали основою розвитку цілих технологічних напрямів (адаптивні інновації) і на їх основі — численної множини конкретних технологій і продуктів, модифікованих під потреби ринку.

Таким чином, кожен з цих рівнів є основою для нижчого рівня, а базою для розвитку йому слугує вищий рівень. Так, радикальні інновації є базою для адаптивних, адаптивні — для покрокових, покрокові — для інвестицій без зміни об'єкта інвестування. Інформація забезпечує зв'язок між рівнями цього процесу.

Цілком логічно припустити, що перехід з рівня на рівень має відбуватися лавиноподібно, адже кожна радикальна інновація породжує певну кількість адаптивних інновацій, пов'язаних зі створенням нових технологій, кожна з яких — множину покрокових інновацій, які, по суті, є модифікацією існуючих технологій. Це, у свою чергу, дає можливість окремим інвесторам здійснювати інвестиції в конкретні об'єкти без зміни технологій і продуктів. Увесь процес можна відобразити у вигляді інноваційно-інвестиційної піраміди,

перевернутої верхівкою вниз. Останньою є радикальні інновації, на які з розширенням нашаровуються адаптивні, далі покрокові інновації, а основа — це інвестиції без зміни об'єкта інвестування (див. рис.).

Отже, інноваційно-інвестиційний процес може бути представлений двома зрізами, які відрізняються не тільки глибиною зміни властивостей об'єкта, а й роллю інформації на кожному з них. Розглянемо дещо глибше обидва зрізи.

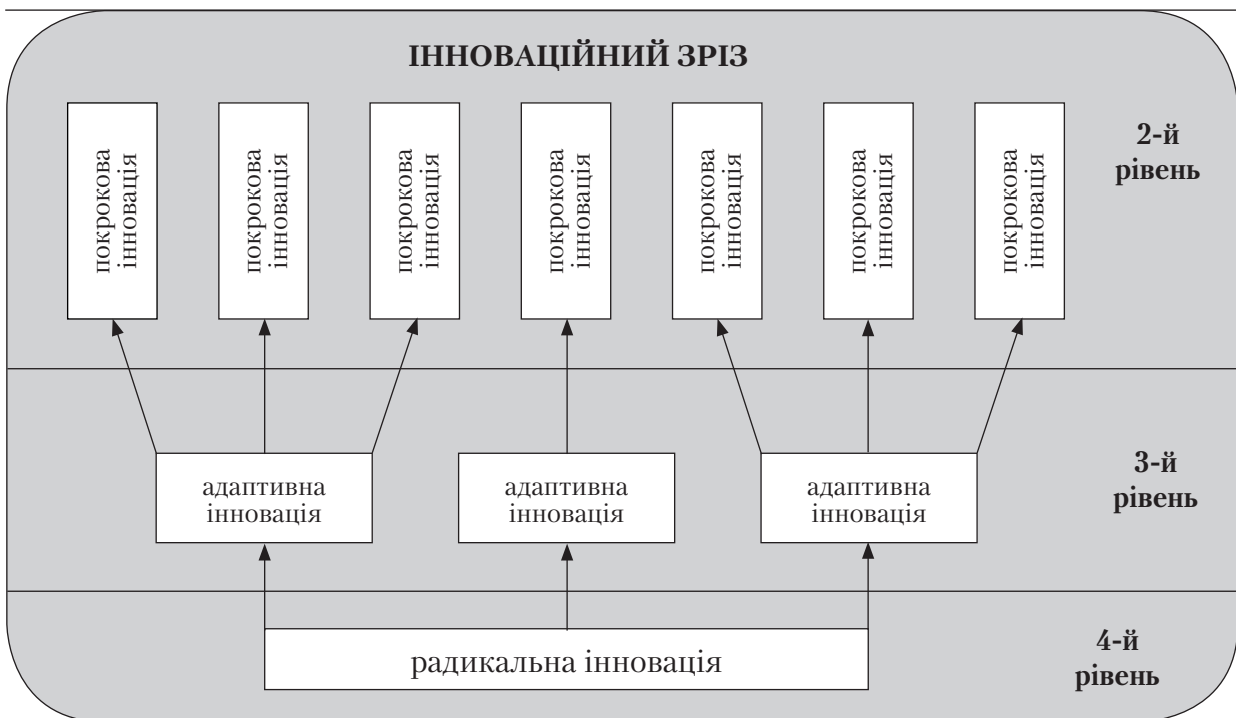
1. Зріз інвестицій без зміни технологій відповідає інвестиціям в існуючі об'єкти. Властивості цих об'єктів задовольняють потреби інвесторів, принаймні на етапі інвестування.

2. Інноваційний зріз об'єднує рівні радикальних, покрокових та адаптивних інновацій. Об'єкти інвестицій на цих рівнях не існують у реальності, їх необхідно створити повністю або модифікувати існуючі.

ЗРІЗ ІНВЕСТИЦІЙ БЕЗ ЗМІНИ ТЕХНОЛОГІЙ

1-й
рівень

Розширення виробництва існуючих виробів без зміни технології

Структура світового інноваційно-інвестиційного процесу

Схема розвитку світового інноваційно-інвестиційного процесу, що зображена на рисунку, є ідеалізованою, насправді замість розширення процесу від радикальних інновацій до інвестицій верхнього рівня (інвестицій без зміни об'єкта) можливе навіть його звуження.

Переважає більшість фахівців розрізняє три типи знань у рамках інноваційного процесу: наукове, інженерне (технологічне) і підприємницьке. Наукове знання посиляється на основні наукові принципи, які вимагають наявності доступу до формального навчання, оскільки без вивчення основних наукових принципів здобути наукове знання неможливо.

Інженерне (технологічне) знання застосовується до окремих проектів, іншими словами, це знання, яке безпосередньо використовується у виробництві. Таке знання стосується відомостей про перебіг окремих процесів, роботу того чи іншого устаткування, знання про конструктивні особливості машин і механізмів тощо.

Підприємницьке знання здобувається переважно в процесі діяльності і об'єднує знання про ділові підходи на ринку, про самі ринки, клієнтів і т. д. Воно включає знання особливостей клієнтів, їхніх дій, поведінки, а також реакції на продукцію та дії суб'єкта — носія підприємницького знання.

Важливість обміну інформацією (знаннями) в інноваційно-інвестиційному процесі розглянуто в багатьох працях науковців, де доведено значний вплив обміну інформацією для перебігу інноваційних процесів. Логічно припустити, що рішення інвестора (наприклад, корпорації) вкласти кошти в радикальні нововведення вимагають від нього усіх трьох видів знань: наукових, технологічних і підприємницьких. Процес створення нових технологій потребує наявності базової та спеціальної освіти фахівців фірми, а впровадження і застосування нових технологій на ринку неможливі без технологічного та підприємницького знання.

У теоретичних напрацюваннях щодо розуміння природи інформації виокремлюються два базових методологічних підходи: атри-

бутивний і функціональний і відносно новий семіотичний підхід.

Згідно з атрибутивним підходом інформація — це властивість матерії, її здатність (атрибут) до відображення [16; 17]. Другий, функціональний (функціонально-кібернетичний) підхід розглядає інформацію як функціональну властивість, що притаманна системам як “щось”, що забезпечує зв'язок самокерованих систем із рештою навколишнього світу [1; 2]. Тобто в цьому підході акцентується увага на інформації як факторі організації системи. Семіотичний підхід ґрунтується на якісних властивостях інформації та передбачає відносність інформації, яка визначається як різниця тезаурусів, але останній визначається не в звичайному розумінні як інструмент автоматичного індексування або пошуку, а в його початковому загальнолюдському культурному розумінні — як “скарбниця знань” [19, 52].

При прийнятті інвестиційних рішень інвестор свідомо чи несвідомо також припускає, що інформація, на основі якої він приймає рішення, є відображенням об'єкта інвестицій, макросередовища, майбутнього стану об'єкта і т. п. Виходячи з цього, логічно припустити, що атрибутивний підхід до сутності інформації може виявитися надзвичайно плідним у сфері інвестиційної діяльності.

Розглядаючи питання про те, де відображається інформація, не можна оминати таку категорію, як інформаційний ресурс.

У науці існують кілька відмінних одне від одного трактувань терміна “інформаційні ресурси”, які поділяються на два концептуальні підходи. Згідно з одним інформаційні ресурси — це сукупність фундаментальних і прикладних наукових знань, інженерних та управлінських рішень, усього професійного, творчого й освітнього потенціалу населення [13, 57]. Більш широке розуміння інформаційних ресурсів можна знайти в А. Урсула, а також в О. Сосніна, О. Олійника та деяких інших фахівців, які до них відносять не лише інформацію, а й самі інформаційні засоби [14; 15], без яких або неможливо, або неефективно обробляти та передавати інформацію. Це можна пояснити тим, що самостійне існу-

вання інформаційних ресурсів у відриві від матеріальних носіїв і засобів передачі є неможливим. В. Кушерець зазначає: "...знання сконцентровані в статтях, книгах, патентних описах, усних повідомленнях (безпосередньо, по телефону, радіо, телебаченню), в управлінських документах (звітах, планах, розпорядженнях тощо), проектній документації, моделях, алгоритмах, програмах і т. д. Книги, проекти, патенти, програми можна сприймати як знання, що стали повідомленнями. Усе це і є інформаційний ресурс людства (різного значення, різної міри доступності і готовності до використання)" [5, 77].

По суті, відмінність в обох підходах криється в розумінні процесу комунікації, зокрема його специфіки в інноваційно-інвестиційній діяльності. Перший підхід розглядає тільки завершену комунікацію, коли інформація від джерела відображається у свідомості одержувача безпосередньо чи через матеріальні й інші носії інформації. Другий підхід є ширшим, оскільки умова комунікації — це відображення на носіях інформації, яке може і не пройти крізь свідомість одержувача.

Виходячи з того, що інформація є об'єктивною категорією, вона повинна існувати незалежно від будь-якої свідомості, а отже, будь-яке повідомлення, розміщене в теленовинах, на паперових чи електронних носіях, у мережі Інтернет, — це інформація. Якщо прийняти те, що місцем відображення інформації є інформаційний ресурс, то тоді інформаційний простір інноваційно-інвестиційної діяльності слід трактувати як сукупність інформаційних ресурсів, де відображена (може бути відображена) інформація про стан інвестиційних об'єктів (реальних і віртуальних), макросередовища та суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності, а також інфраструктури, яка забезпечує доступ до таких ресурсів. Топологія такого простору визначається кількістю інформаційних ресурсів і каналами руху інформації між ними та між ресурсами і споживачами (у контексті зазначеного дослідження — інвесторами). Як і фізичний простір, інформаційний простір нерозривно пов'язаний з таким поняттям, як рух, тільки якщо у фізичному просторі рух

пов'язаний зі зміною координат, то в інформаційному середовищі рух пов'язаний зі зміною носія, де відображається інформація.

Інформаційне середовище інноваційно-інвестиційної діяльності слід трактувати як сукупність специфічного інформаційного простору, сформованого з інформаційних ресурсів, де відображається інформація про основні об'єкти, відображені в інноваційно-інвестиційному процесі, інфраструктури, яка забезпечує доступ до них, та інформаційних потоків, які циркулюють у цьому просторі.

З практичної точки зору, наявність такого середовища забезпечує одночасно структурування і цілісність інноваційно-інвестиційної діяльності як системного об'єкта через інформаційний обмін між окремими підсистемами, обмін інноваційно-інвестиційної діяльності з навколишнім середовищем, а також виконує організуючу та системоутворюючу функцію на рівні суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності.

Таким чином, рівень розвитку інформаційного середовища визначає ступінь системності інноваційно-інвестиційної діяльності: якщо зазначене середовище розвинене, то остання здійснюється як один процес, тобто як єдиний системний об'єкт (хоч і складається з підсистем). У випадку, коли розвиток інформаційного середовища недостатній, інноваційно-інвестиційний процес розпадається на окремі складові, які розвиваються незалежно одна від одної і незалежно від макросередовища. Останнє призводить до появи наукових, інноваційних та інвестиційних проектів, які не враховують технологічні досягнення, потреби ринку і, як правило, є неефективними, незважаючи на обсяги здійснених в них інвестицій.

З точки зору ступеня впливу інформації на інноваційно-інвестиційні процеси, важливим є поділ інновацій на закриті (інновації, які створюються за рахунок внутрішнього відносно інноваційної системи знання) та відкриті (до зовнішнього середовища, і насамперед до інформаційного середовища). Відкриті інновації використовують більші масиви інформації та є більш інтегрованими у глобальний інформаційний простір, що в

багатьох випадках зумовлює їх вищу інтенсивність [12, 112].

Отже, можна зробити такі **висновки**.

1. Інформаційне середовище виконує структуроутворюючу й організовуючу функцію в інноваційно-інвестиційній діяльності. У випадку відображення в ньому реальних об'єктів це відповідає верхньому рівню зазначеного процесу — інвестиції в існуючі об'єкти без їх зміни. Якщо відображенням є уявні об'єкти — це інвестиції у фундаментальні дослідження в очікуванні радикальних інновацій, комбінації відображення реальних та уявних об'єктів — це інвестиції на рівні адаптивних і покрокових інновацій.

2. Інформаційне середовище в умовах глобалізації та інтернаціоналізації відіграє ключову роль у виборі типу інвестування: чи в об'єкт без зміни його властивостей, чи здійснюючи необхідні зміни. Зрозуміло, що ресурсний підхід до інвестицій цілком відкидати не слід — інвестор обере той тип інвестування (зі зміною об'єкта чи ні), який дасть йому можливість досягти бажаного при меншій витраті ресурсів. Більш розширено цю тезу слід трактувати так: критерієм при виборі типу інвестування є порівняння інвестором співвідношення вигоди/витрати для різних об'єктів і різних типів інвестування. Але цілком можлива ситуація, коли за наявності об'єкта, який би повністю задовольнив вимоги суб'єкта, останній, не отримавши інформації про нього, обере для досягнення своїх цілей об'єкт, який для цього максимально підходить, але потребує зміни своїх властивостей.

3. Інформаційне середовище також виконує функцію агента, який забезпечує зв'язок інноваційно-інвестиційної діяльності з навколишнім середовищем у випадку, коли останнє є об'єктом відображення в інформаційних ресурсах. Нарешті, у випадку відображення поведінки суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності інформаційне середовище забезпечує синхронізацію активної складової інноваційно-інвестиційної діяльності (суб'єктів).

4. Функціонування інформаційного середовища можна вважати ефективним, якщо

воно виконує всі перелічені вище функції, що забезпечує системність. У випадку недостатнього виконання окремих функцій світовий інноваційно-інвестиційний процес розпадається на відокремлені процеси: наукові дослідження, створення технологій, їх модифікації та виробництво продукту, які не узгоджуються між собою. Це, на нашу думку, значною мірою є причиною цілої низки проблем, які стосуються ефективності й інтенсивності інноваційно-інвестиційної діяльності.

Література

1. Вайнштейн Г. Интернет как фактор общественных трансформаций // Мировая экон. и междунар. отношения. — 2002. — № 7. — С. 16–27.
2. Вовканич С. Соціогуманістичний контекст наукоміської економіки інноваційного суспільства // Екон. України. — 2005. — № 3. — С. 42–49.
3. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації. — К.: ВІРА-Р, 1999. — 320 с.
4. Закон України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" № 3333 від 12.01.2006. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. Кушерець В. І. Знання як стратегічний ресурс суспільних трансформацій: Монографія. — К.: Знання України, 2002. — 248 с.
6. Маршалл А. Принципи економічної науки / Референт-уклад. В. М. Феценко. — К.: АДС "УМКЦентр", 2001. — 216 с.
7. Мингалева Ж. А. Кластеры и формирование структуры региона / Ж. А. Мингалева, С. В. Ткачева // Мировая экон. и междунар. отношения. — 2000. — № 5. — С. 97–101.
8. Михайловська О. В. Модель інформаційних потенціалів у розподілі світових потоків інвестицій // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 8. — С. 6–12.
9. Михайловська О. В. Оцінка ефективності інноваційних проектів: основні труднощі, світовий досвід та перспективи його застосування у вітчизняних умовах // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). — 2007 — № 1. — С. 23–31.
10. Портер М. Японская экономическая модель: может ли Япония конкурировать? / М. Портер, Х. Такеути, М. Сакакибара; Пер. с англ. А. Лисовского. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 261 с.
11. Рекитар Я. А. Япония: эффективное управление инвестициями // Экономика строительства. — 1990. — № 2. — С. 56–72.
12. Савельев Є. Економіка знань в аспекті включення України в європейський освітній простір і досвід ТДЕУ //

Жур-л європейської економіки. — 2006. — № 3. — С. 255–266.

13. Славнова А. О. Информационная экономика: становление и сущность: диссертация д-ра экон. наук: 08.00.01. — СПб., 1996. — 170 с.

14. Соснін О. В. Правові проблеми регулювання інформаційної діяльності / О. В. Соснін, О. В. Олійник // Стратегічна панорама. — 2002. — № 4. — С. 22–25.

15. Урсул А. Д. Информация. Методологические аспекты. — М.: Наука, 1971. — 296 с.

16. Урсул А. Д. Проблемы информации в современной науке. Философские очерки. — М.: Наука, 1995. — 287 с.

17. Узбестер Ф. Теории информационного общества. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 399 с.

18. Федулова Л., Пашута М. Розвиток національної інноваційної системи України // Економіка України. — 2005. — № 4. — С. 35–47.

19. Шрейдер Ю. А. Информация и знание // Системная концепция информационных процессов. — М.: ВНИИСИ, 1988. — С. 52.

20. Шумпетер Й. Теория экономического развития. — М.: Прогресс, 1982. — 456 с.

21. Corporate Innovation Systems / [A. Sverker, J. Staffan, S. Soren, O. Christer, N. Teknlic]. — Goteborg: Chalmers University of Technology, 2000. — 147 p.

22. Rothwell R. Successful Industrial Innovation: Critical Factors for the 1990s / R. Rothwell // R&D Management. — 1992. — № 22 (3). — P. 221–239.

Обґрунтовано єдність інноваційних та інвестиційних процесів. Позначено об'єднуючі чинники, які мотивують суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності. Доведено, що світовий інноваційно-інвестиційний процес відповідає всім ознакам системного утворення. Відображена ключова роль інформації при поєднанні різних складових інвестиційних та інноваційних процесів у єдиний системний об'єкт.

Обосновано единство инновационных и инвестиционных процессов. Обозначены объединяющие факторы, которые мотивируют субъекты инвестиционной и инновационной деятельности. Доказано, что мировой инновационно-инвестиционный процесс отвечает всем признакам системного образования. Отобразжена ключевая роль информации при сочетании разных составляющих инвестиционных и инновационных процессов в единственный системный объект.

Unity of innovative and investment processes is reasonable. Unifying factors which explain the subjects of investment and innovative activity are marked. It is well-proven that a world innovative-investment process answers all signs of system education. The shown key role of information is at combination of different constituents of investment and innovative processes in an only system object.

Надійшла 2 лютого 2012 р.